

Nr 56.

Ankom till Riksdagens kansli den 17 mars 1911 kl. 7 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående en rättvisare fördelning af kostnaderna för vägunderhållet på landet.

(2:a Afd.)

I en inom Andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets behandling öfverlämnad motion, nr 59, har grefve *R. G. Hamilton* hemställt, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, huruvida och på hvad sätt en rättvisare fördelning af kostnaderna för underhållet af allmänna vägarna på landet än den nuvarande må kunna åstadkommas, och därvid särskildt taga i öfvervägande möjligheten af att staten öfvertager nämnda underhåll eller bestrider kostnaderna för detsamma, samt därefter för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill en sådan utredning kan föranleda.

Till stöd för framställningen har motionären anført följande:

»Det kan svårligen bestridas, att stor ojämnhet råder å olika orter i fråga om utgörande af kostnaderna för vägunderhållet på landet. Under sådana förhållanden torde en rättvisare fördelning af dessa kostnader få anses vara ur flera synpunkter lämplig och af behovet påkallad. Jag har redan vid flera föregående tillfällen framhållit, hurusom en utjämning af vägtungan bäst skulle vinnas, om staten antingen öfvertog vägunderhållet eller ock bestrede kostnaderna därför. Då jag anser denna fråga vara af största vikt och betydelse, har jag äfven vid denna riksdag velat bringa densamma på tal.»

Vidare har motionären hänvisat till motiveringen till en af honom vid 1910 års riksdag väckt motion i ämnet (nr 13).

Utskottet.

Förslag åsyftande statens öfvertagande af väghållningsbesväret har jämväl vid 1908, 1909 och 1910 års riksdagar af motionären bragts under Riksdagens behandling dock utan att därvid vinna Riksdagens bifall. Nu ifrågavarande motion har visserligen gifvits större omfattning än berörda förslag, i ty att densamma afser utredning jämväl huruvida icke på annat sätt än genom statens öfvertagande af väghållningsbesväret eller bestridande af kostnaderna därför en rättvisare fördelning af kostnaderna för underhållet af de allmänna vägarna må kunna erhållas. Någon annan utväg, hvarigenom motionärens önskemål skulle kunna tillgodoses, än statens öfvertagande af vägunderhållet har motionären emellertid icke ens antydningvis angifvit. Man torde därför vara berättigad att anse förevarande motion vara till sitt verkliga innehåll och syftemål af enahanda beskaffenhet som motionärens förenämnda tidigare förslag.

På grund af de med underhållet af de allmänna vägarna förenade, högst betydande kostnaderna är ifrågavarande spörsmål af synnerlig vikt i ekonomiskt hänseende. Därest berörda kostnader komme att i sin helhet bestridas af staten, skulle alltså däraf följa en högst väsentlig ökning i statens utgifter. Detta vore dock enligt utskottets åsikt icke tillräckligt skäl emot statens öfvertagande af väghållningsbesväret på landet eller bestridande af kostnaderna därför, därest en sådan anordning i öfrigt vore att föredraga framför det sätt, hvarpå väghållningsbesväret enligt nu gällande bestämmelser utgöres. Men då utskottet funnit de skäl, som vid tidigare behandlingar af liknande förslag inom Riksdagen från olika synpunkter anförts mot en så vidtgående reform på detta område som den nu ifrågasatta vara tungt vägande och fullt giltiga, anser sig utskottet icke kunna förorda bifall till förevarande framställning.

Utskottet får alltså hemställa,

att ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 mars 1911.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.

Reservation:

af herrar *G. Jansson*, grefve *R. G. Hamilton*, *G. A. E. Kronlund* och *S. Linders*;

af grefve *A. H:son Wachtmeister* mot utskottets motivering; samt

af friherre *G. L. De Geer*, som anför:

»Ehuru det torde vara obestridligt, att kostnaden för vägunderhållet är så ojämnt fördelad, att en utjämning väl kunde anses påkallad, tror jag för min del den af motionären föreslagna utvägen att låta staten öfvertaga endast kostnaden icke vara den rätta. Jag anser nämligen, att om staten skall påtaga sig denna betydande utgift, bör staten ock, såsom motionären jämväl alternativt ifrågasatt, på ett mer eller mindre direkt sätt taga själfva utförandet af vägunderhållet i sin hand, på det att man därigenom måtte ernå icke blott en jämnare och rättvisare fördelning af kostnaden utan äfven erhålla bättre vägar. Att detta sistnämnda mål ej kan nås utan ökad kostnad är nog sannolikt, men denna större kostnad torde dock ej behöfva bli alltför betungande, om det nu brukliga sättet att i regel endast en gång om året laga vägarne utbytes mot ett mera rationellt ordnad, fortgående underhållsarbete.

Sannolikt är väl, att till följd af automobiltrafikens utveckling vägarne på landsbygden inom en icke aflägsen framtid kunna komma att få en helt annan och större betydelse än nu. Allt tyder ju på, att motorvagnar mer och mer komma att användas för såväl personbefordran som varutransporter på landsvägarne, och torde detta slags trafik, ställd i samband med järnvägstrafiken, kunna tänkas komma att spela en viktig roll i landets kommunikationsväsen.

Förutsättningen för automobiltrafik i större skala är emellertid bättre vägar. Nu kan det visserligen sägas, att de bättre vägarne böra skaffas först och automobiltrafiken komma sedan, men så som vägbördan för närvarande är fördelad kan man icke rimligtvis begära, att de nuvarande väghållningsskyldige skola hålla vägarne i det skick, en utsträckt automobiltrafik kräfver, och icke heller torde motordriftens betydelse för landsvägstrafiken ännu vara af den allmänna meningen

så uppskattad, att med hänsyn därtill någon större offervillighet för vägväsendets förbättrande kan påräknas. Först när större erfarenhet vunnits om de möjligheter, det nya transportmedlet öppnar, och insikten om dess betydelse hunnit blifva mera allmän, torde tiden vara inne att påkalla statens öfvertagande af vägväsendet. När förhållandena nått en sådan utveckling, skall man också säkerligen blifva mera böjd för att medgifva, det väghållningen på landsbygden alldeles icke är en sak, som rör endast landtbefolkningen, utan att den är en för hela landet och således äfven för städerna viktig angelägenhet.

Då jag alltså tror frågan om en fullständig omläggning af hela väghållningsbesväret ännu icke vara mogen för sin lösning, har jag biträdt det slut, hvartill utskottet kommit.»

Det skulle här antecknas, att herrar *Aaby A. W. Ericsson* och *H. Andersson* icke deltagit i handläggningen samt herrar *E. A. Lindblad* och *E. G. H. Åkerlund* icke i den slutliga handläggningen af ärendet inom utskottet.
